

Wymagania edukacyjne z geografii dla kl. VI
spójne z Programem nauczania geografii w szkole podstawowej

Wymagania na poszczególne oceny				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
2	3	4	5	6
1. Współrzędne geograficzne				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy południków i równoleżników podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych wyjaśnia znaczenie terminów: <i>długość geograficzna, szerokość geograficzna, rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie matematycnogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy wyznacza: współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej, współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS
2. Ruchy Ziemi				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia: rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym, planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej, daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku wyjaśnia: na czym polega ruch obrotowy i ruch obiegowy Ziemi znaczenie terminu <i>górowanie Słońca</i> określa czas trwania ruchu obrotowego demonstruje ruch obrotowy i ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa</i> podaje różnicę między gwiazdą a planetą wymienia: cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi, strefy oświetlenia i wskazuje ich granice na mapie lub globusie omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą omawia: wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji, przebieg linii zmiany daty przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę Układu Słonecznego wyjaśnia: zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji, przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej charakteryzuje: strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czas trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia: związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych wykazuje: związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca, związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi
<p>3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy</p>				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie Europy na mapie świata wymienia: nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie, elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii, strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej, czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy, na starzejące się kraje Europy, główne języki i religie występujące w Europie, grupy ludów zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej wskazuje na mapie: przebieg umownej granicy między Europą a Azją, obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego, największe i najmniejsze państwa Europy, rozmieszczenia ludności, obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia, Paryż i Londyn na mapie Europy podaje liczbę państw Europy wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia: przebieg umownej granicy między Europą a Azją, cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów, rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności wymienia: czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie, wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w., przyczyny migracji Ludności, kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie, cechy krajobrazu wielkomięjskiego, największe miasta Europy i świata opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt</i> przedstawia: kryterium wyróżniania stref klimatycznych, liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje: ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej, położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej omawia: czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych, położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map, zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy przedstawia: przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie, zalety i wady życia w wielkim mieście 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje: ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy, Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie, piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii omawia: strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii, wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie, wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy przedstawia: skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy, korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia: wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji, wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy ocenia: skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów, rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii
---	---	--	--	--

4. Gospodarka Europy

Uczeń:

- wymienia: zadania i funkcje rolnictwa, główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy, rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane o największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier, zadania i funkcje przemysłu, znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe, walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej, atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii
- wyjaśnia znaczenie terminu *plony*
- podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu
- rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii

Uczeń:

- przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych
- wymienia: czynniki rozwoju przemysłu we Francji, czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie, elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych
- podaje: przykłady działań nowoczesnego przemysłu we Francji, główne zalety i wady różnych typów elektrowni
- omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii

Uczeń:

- omawia: warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie, rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów, zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu, znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki
- wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji

Uczeń:

- porównuje wydajność rolnictwa Danii i Węgier na podstawie wykresów
- wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji
- charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji
- przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych
- omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej

Uczeń:

- wyjaśnia, dlaczego w Europie występują korzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa
- przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju nowoczesnego rolnictwa w Europie
- omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji
- analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii

5. Sąsiedzi Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia: główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego, walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji, atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji, walory przyrodnicze Litwy i Białorusi, surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej, surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej, wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw, przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami wskazuje na mapie: Nadrenię Północną-Westfalię, największe krainy geograficzne Rosji, sąsiadów Polski przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce wymienia: znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe, na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki, główne gałęzie przemysłu Rosji na podstawie mapy gospodarczej, najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia: przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w., znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji, środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej, cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej, znaczenie usług w Rosji analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego charakteryzuje: środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej, relacje Polski z Rosją na podstawie dodatkowych źródeł podaje: czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi, przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stan gospodarki Rosji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy porównuje: cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji, walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii opisuje: przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno-sportowych Czech i Słowacji na podstawie fotografii, stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie omawia czynniki lokalizacji głównych okręgów przemysłowych Rosji wyjaśnia znaczenie przemysłu w gospodarce Rosji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia: wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii, wpływ konfliktu z Ukrainą na Rosję udowadnia że: Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych, Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym projektuje wycieczkę na Litwę i Białoruś, posługując się różnymi mapami analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii omawia • uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji